

REDAȚIA

Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 un an 20 cor. pe 1/2
 10 cor.; pe 1/4 de an
 cor.; pe 1 lună 2 cor.
 Zi de Duminecă pe an
 — 4 coroane. —
 Pentru România și
 străinătate pe an:
 40 franci.

Manuscrise nu se napotază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

INSERTIUNILE:

de un ștr. garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.,
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
 insertiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Scrierile nefrancați nu se
 primesc.

Elemente destructive.

(*) Pentru orî și cine, care a urmărit cu atențiune și nepreocupat dezvoltarea viții noastre culturale și politice în deceniul din urmă, «criza» dela Brașov n'a putut fi o surprindere, întocmai precum mai anii trecuți trebuia să ne așteptăm la izbucnirea «crisei» dela Sibiu. Atât «criza» dela Sibiu, cât și cea dela Brașov sunt urmarea firească a precumpnirii elementelor destructive în viața noastră publică. Atât la Sibiu, cât și la Brașov oamenii incapabili și lipsiți de principii etice au rîvnit după putere, fie pentru și satisfac vanității lor, fie pentru a face foloase materiale. Își vor fi satisfăcut vanității, vor fi tras și foloase materiale, dar operele create de alții fără concursul lor, după a căror posesiune au rîvnit, se sfarmă în mâinile lor nedibace.

Așezămintele culturale de la Brașov au fost create și susținute de un grup de bărbați cinstiți, modești, cu frica lui Dumnezeu și îndeosebi devotați binelui obștesc și neamului românesc. Fără svon acești vrednici cetățeni au strîns fondurile necesare și cu multă abnegațiune, osteneală și stăruință au ridicat institutele de învățămînt de astăzi. Învățătorii și profesorii, aplicați la aceste școli, nu erau oameni plăcuți, ci bărbați plini de zel național, mari serviau cauza românească; ei făceau parte dintre întemeetorii și susținătorii institutelor. Capul și conducătorul acestor adevărați apostoli ai culturii naționale era Andreiu Șaguna și spiritul acestui mare bărbat domina întreaga creațiune școlară a Brașovului. Numai ast-fel se esplică, cum preste tot a fost cu puțință, ca noi Românii să creăm la Brașov din sărăcia noastră o mulțime de școli; numai ast-fel se esplică, cum aceste școli au fost ridicate în cursul vremurilor la un nivel atât de înălțat, încât până și inspectorii școlari ungurești le rangiază între cele dintâi institute de învățămînt ale țării.

Moartea lui Andreiu Șaguna a fost o grea lovitură pentru întreaga biserică română. Nu se putea, ca așezămintele culturale dela Brașov, puse sub scutul bisericii române ortodoxe, să nu resimtă și ele această lovitură. Pe scaunul mitropolitan dela Sibiu se urcă — grație stăpânirii ungurești — un om fără chemare preotească și înzestrat cu multe slăbiciuni omenesti. Apăsător greu de încurcături financiare, trăit și crescut în mijlocul unei societăți maghiare scăpătate și destrăbălate, Miron Romanul era din fire protectorul și aliatul elementelor rele și destructive. Acestea și-au și ridicat

capul îndată după moartea lui Șaguna și la Brașov nu s'au astîmpărat până ce n'au pus mâna pe cărma și administrațiunea școalelor românești.

Nici amicii părintelui Voina nu susțin despre conducătorul lor, că ar fi un om modest, sau că ar fi un om cu frica lui Dumnezeu, sau că ar da mai bucuros decât ar lua. Din contră, ei înșiși se mândresc că părintele Voina este un om îndrăzneț, isteț și știe să învîrtă fel de fel de șuruburi. Dar aceste însușiri îl fac apt pentru a conduce așezăminte culturale de rangul celor din Brașov?

Unii susțin, că nu părintele Voina este conducătorul, ci sfinția sa ar fi numai o unealtă în mâna d-lui Tache Ionescu, avocat abil și om crescut și perfecționat în școala bizantinismului, care mai ales știe să învîrtă șuruburile.

Fie în sfîrșit așa sau altcum, fie părintele Voina, care diriguește lucrurile la Brașov, fie dl Tache Ionescu, sau fie amîndoi împreună, adevărul mai pre sus de ori-ce îndoială este, că spiritul, în care se administrează astăzi școalele din Brașov, este diametral opus spiritului propagat de Andreiu Șaguna, și în loc ca poziția lor să fie consolidată, ea a fost sguduită până în temelie și existența lor ca institute naționale de cultură — este astăzi primejduită.

Școalele noastre dela Brașov au devenit obiectul unor discuțiuni ziaristice aprinse; reprezentanța acestor școli a reclamat ajutorul tribunalelor în contra statului român, întocmai precum dl Rațiu a reclamat ajutorul procurorului unguresc contra fondatorilor «Tribunei»; conflicte internaționale și valuri furtunoase în parlamente s'au produs în giurul acestor școli! Și pentru ce toate acestea? Pentru-ca în urmă școlile românești dela Brașov să devină o armă puternică în mâinile guvernului unguresc în contra autonomiei noastre bisericesti! Dl Patenie Cosma, unul din colaboratorii d-lui Tache Ionescu și părintelui Voina, se îngrozește astăzi el însuși de rezultatul produs prin colaborarea sa. Este, în adevăr, îngrozitor, ca autonomia noastră bisericască, scutul principal al școalelor românești din Brașov, să fie primejduită tocmai prin aceste școli.

Vor fi îndrăzneți, vor fi isteți, vor fi abili, vor fi unși cu toate alifiile bizantinismului, vor ști să învîrtă fel și fel de șuruburi domni, cari conduc astăzi administrația școalelor din Brașov, dar rezultatul activității lor este, că au sguduit din temelie pozițiunea școalelor și au creat pe de-asupra una din cele mai mari primejdii pentru constituția bisericii noastre

Averea gimnasiului românesc este astăzi în posesiunea guvernului unguresc; nu el a luat-o, ci i-a fost dată, și i-a fost dată de reprezentantul națiunii române, de guvernul românesc. Sperează cineva, că Mitropolitul Mețianu sau vre-un alt Mitropolit va ave atîta trecere, ca să aducă această avere la Brașov sau la Sibiu? Sau sperează cineva, că guvernul unguresc nu se va folosi de averea ce o stăpânește și de arma ce o are în mîna, pentru-ca pe de o parte să impună școalelor din Brașov aceea ce ar dori (și guvernul dorește înainte de toate, ca școala să nu fie românească), de altă parte să silască biserica a trece toate averile și fondurile școlare în administrația guvernului unguresc? După experiențele triste de 30 și mai bine de ani credem că nu există nici un Român, care să hrănească asemenea speranțe.

În asemenea împregiurări să ne mirăm de «crize», ce se produc în corpul profesoral dela Brașov? Nici de cât. Din contră să ne gândim la vorba înțeleaptă a poetului german: «Este un blăstem ce zace pe fapta rea, că ea trebuie să prăsească tot înainte rău», și să ne așteptăm la mai mult.

Șovinismul progresaază cu pași atât de repezi între «patrioții» noștri, că Ungurii dela Seghedin au început războiul contra Sârbilor, de teamă să nu fie periclitată «ideia» chiar în acest oraș neaoș unguresc.

Astfel, în ședința dela 22 Noemvrie a municipalității Seghedinului, dr. Becsey a propus ca consiliul să-și exprime indignarea față de preotul sârb gr. or. pentru-că nu propune ungurește catechismul și ajutorul comunal să i se detragă «nepatriotului» preot sârb Sevic, care și iubește limba maternă. Discuția a fost lungă și aprinsă. A trebuit să intervină în discuție și primarul Pálffy, care a fost contra propunerii lui Becsey; inspectorul școlar a primit propunerea, care pusă însă la vot, n'a întrunit de cât 12 voturi contra 47.

Afacerea a fost discutată de altfel și în minister, de unde a venit rezoluția că «se poate face catechisarea și în limba maghiară».

Preotul Sevic însă a propus sârbește și după-ce Perjessy, directorul școlii comerciale îl provocase să propună ungurește, căci alt-fel nu îl lasă în școală.

S'a decis de alt-fel ca să se aștepte decizia ministerială, unde a fost așternută earăși cauza, arătându-se, că ajutorul ce se da preotului sârb fusese votat în 1873 de comună nu catice-

tului, ci parochiei sârbești din Seghedin, parochie care la 1848 era foarte mare, dar acum are puțini credincioși.

Budgetul statului.

Parlamentul din Budapesta discută noul budget al statului.

După-cum a fost prezentat, proiectul de budget este deplin echilibrat, ba se prevedea chiar oare-cari economii, un prisos cu care se va încheia exercițiul bugetar.

Această «îmbucurătoare» stare de lucruri se ține șir de ani de zile, decînd cu faimoasa echilibrare a budgetului, întocmită de Wekerle, ca ministru de finanțe.

Dar pe cînd protocoalele de contabilitate ale statului presintă cifrele într-o perfectă armonisare, pe cînd excedentele se succedeaș an de an, datoria statului sporește, așa că în curgerea ultimilor patru ani ea a crescut cu 95 milioane.

Cea-ce dovedește, că contabilitate se face, dar... atât. Prevederile budgetului sunt umflate, se fac aruncuri noul, și cetățenii plătesc, de a ajuns contribuția pe cap 58 coroane; așa că cetățenii sărăcesc ear statul ajunge să nu poată să-și facă incasările; dările sunt mari, progresul economic și financiar al țării stagnează, — e o criză generală pe pietele din toată lumea, din pricina avînturilor războinice... dar statul cheltuiește enorm.

Poporul sărăcește, «domni» se ruinează, ear statul e — bogat.

Căci își permite lucruri ne-mai pomenite. Lucruri ne-mai pomenite pentru — a împodobi aspirațiile șoviniste...

Așa, bună-oară, în noul budget se prevede suma de 5 milioane coroane, pentru școli populare de stat.

Cinci milioane! E o sumă exorbitantă, care se aruncă fără nici un folos practic. Căci aproape toate școalele acestea sunt a se înființa în mijlocul naționalităților, pentru a tortura cu «instrucția» într-o limbă străină, necunoscută elevilor de naționalitate nemaghiară, pe odraslele luate la ochi pentru maghiarisare.

Nu una dintre acelea școli va ajunge să adăpostească pe belferul încunjurat de unul sau doi copii ai cărciumarului jidan!

Și pentru d'al de astea 5 milioane!

Dar dacă din banul public se face astfel de pradă, pentru a ajuta «propășirea maghiarisării», singurul motiv al acestor risipe, cu propășirea chiar a celei mai înalte instituțiuni școlare din țară, eată cum stăm:

«Ce mai lume ar fi la noi — grăește «Pești Napló», la loc prim-dacă universitatea din Budapesta ar ave așa fel de profesori, cari să facă gloria științei maghiare, cari în literatură să fie inițiatori... cari să umplă cu dragostea de știință pe generația tînără... Dar, durere, la universitatea noastră de aceștia nu-s...»

Eată «propășirea culturală» a acestui neam «civilizator», eată «echilibrul economico-financiar» în care duc țara ighemonii nostri.

Este clar, că losinca lor este: totul pentru maghiarisare, nimic pentru țară, progres și bunăstare.

Slăbiciunile românești...

Slăbiciunea Românilor de a se certa este cea mai mare bucurie pentru Unguri. Să ne aducem numai aminte de bucuria cu care presa maghiară înregistrează, acum cinci ani, toate peripețiile crizei dela Sibiu, căutând să scoată în relief ce oameni răi sunt cei pe cari Dr. Rațiu, Daianu și Coroianu i-a scos din „averea națională” și îndeosebi ce viciu s'a făcut și ce arme minunate și-a făcut procurorul din denunțările miserabile ale lui Dedu, care striga că fondul Iancu este mâncat.

Și totuși, patima de a se certa îi stăpânește atât de tare pe Români, că nu învață din pășaniile din trecut, ci sunt uniți cari par'că din adins caută să merite laudele presei maghiare.

Dovadă — ca să luăm un exemplu din Arad — afacerea suspendării protopopului Bocșan, care nu avea să fie discutată în publicitate, deoarece nu a trecut încă prin ultima instanță bisericească, dar' care a fost imbiată presei maghiare să fie tratată după-cum poftesc inimă soviniștilor.

Și mai trist este însă cazul dela Cluj, cearta Românilor de acolo, din care presa maghiară își nutrește cu deosebită plăcere coloanele, laudând din cale afară tare pe cei cari au provocat scandalul.

Fondul școlii de fete gr.-catolice este măr de ceartă de multă vreme între Români gr.-cat. de acolo. La 1892 a trebuit să intervină pe lângă clujeni un membru din comitetul național, ca aceia să nu-l ia la trei parale pe dl Coroianu, care administrase fondul.

Ear' în ședința dela 25 Noembrie a pățit-o dl Podoabă. Adversarii săi — cari anul trecut voiseră să-l scoată dela banca „Economul” — și anume: „a tehetséges ifju Dr. Vajda Voevod Sándor” — cum scrie „Ujság” din Cluj — și „jobbadán államtisztviselőkből és ügyvédekéből álló csoport” (o grupare compusă mai ales din slujbași d'ar sta-

tului și din advocați) cum scrie „Magyar Szó”, l'au luat la răspundere aspră și lucrurile s'au înverșunat așa fel, că „mișelule, hoșule” și alte cuvinte de categoria aceasta răsuna în sală ca „amin” în biserică...

Nu vrem să ne facem judecători peste cele două grupări române dela Cluj. Constatăm însă un lucru: cel luat la țintă de presa maghiară este dl Podoabă, cărui între alte păcate mari i-se atribuie și acela, de a fi protectorul multor tineri cu sentiment național, ear' cel lăudat este „tinerul talentat Dr. Vajda”, pe care presa maghiară îl înfățișează într'o lumină simpatică, întocmai ca la Arad pe tinerul Sever Bocșan de pildă.

Mai știm apoi că în gruparea combatută de dl Vajda este și Dr. Aurel Isac, a cărui onorabilitate și sentiment național este mai presus de ori-ce discuție, pe când radicalul dl Vajda, după-cum mărturisește organul lui Bánffy, stă în capul unei grupări compusă „îndeosebi din slujbași d'ar statului”...

Și earăși suntem siguri, că toți Români numai cu mâhnire află despre aceste certe, cari presei maghiare îi fac o atât de nespūsă bucurie!

Din România.

În ziua de 28 Noembrie aniversarea căderii Plevnei, se va oficia un Te-Deum la biserica militară Spirea Veche.

La acest Te-Deum vor asista M. S. Regele și Principele Ferdinand.

Arsenalul va anunța această serbare prin tragerea a 21 salve de tunuri.

Cu această ocazie se vor grația mai mulți condamnați militari.

DIN BUCOVINA.

Alegerile așa numiților electori, cari au să aleagă deputați pentru parlamentul din Viena, în Bucovina sunt pe sfârșite.

Dintre centrele, unde până acum au decurs aceste alegeri, mai abuzivi au fost oamenii guvernului, în districtul Storojineț. Eată anume, ce scrie „Deșteptarea” din Cernăuți în numărul de Joia trecută (29 I.

c. n.) despre decursul alegerilor din acest centru:

„Alegerea pentru curia a V-a în Storojineț a avut loc în 27 I. c. pe lângă o participare enormă a Românilor. Deoarece comisarul cu puterea a 24 jandarmi respingea poporul dela alegere, pe când contrarii, în partea cea mai mare existențe fără căpătăiu intrau prin fereastră în localul alegerii, oțărira Românilor a ajuns culmea și de mai multe ori a venit la vârs re de sânge. Numai intervenirea energice a preșimii și a dlui Dr. Iancu Flondor este a se mulțumi că nu a ajuns la o catastrofă. Dl Dr. Flondor s'a văzut slit să-și depună mandatul său de membru al comisiunii de alegere, și să protesteze în contra abuzurilor și nelegiuirilor, motivând că în contra forței arbitrare nu se poate lupta. Prin oprirea Românilor dela votare și prin aceea, că numai agreații guvernului au fost admiși, lista Românilor a picat. La litera K. alegerea a fost încheiată, în urma cărui act 204 Români nu au putut să voteze.

Splouiri din presa maghiară.

Compatrioții nostri maghiari de toate nuanțele se întrec în... „patriotism”; și nu poate fi o mai mare injurie pentru un politician maghiar decât a i se face imputații în această privință.

Comentând discursul lui Molnar, a deputatului popular, în discuția bugetului, „Pesti Hirlap” caracterizează astfel pe orator:

„Întreg gustul (discursului) exhală o ură contra ideii de stat maghiar”.

Ca mușcat de șarpe sare Alkotmány și înfruntă pe pismătareșul său confrate, răspunzând:

„Partidul popular luptă pentru ideea de stat maghiar creștin...”

Mai așteptăm și cuvântul lui „Pester Lloyd”, doar' o eși cu farba: idee de stat maghiar mozaic, — fondul adevărat al acestor variante.

Răsboiul din Transvaal.

Nu vor Buri de loc să se dea platnicilor hordelor engleze. Ei sunt hotărâți să continue răsboiul până la extrem. La dinșii timpul e de vară, și asta li-e mare înlesnire în operațiunile lor de răsboiu, pe când pentru Englezi, cari nu sunt obicinuiți cu clima de-acolo, — este o vedită nenorocire.

Dăm aci câte-va amănunte mai nouș despre evenimentele privitoare la Transvaal:

Cu data de 29 Noembrie se telegrafează din Paris, că în ședința de

după amiază din acea zi a camerei, deputatul Denis a voit să interpeleze guvernul francez în chestia: ce atențiuni are față de cauza Burilor la aducerea ei înaintea arbitralului spre acest scop. La asta ministrul de externe Delcassé a răspuns, că nu găsește lucru de folos de-a începe discuție asupra interpeleției și a mai că un lucru nefolositor adese-ori poate deveni periculos în politica externă. Denis cu toate acestea a insistat petru discutarea chestiei, dar, după și presidentul și-a arătat temeră față de chestie, Denis și-a revocat interpeleția și a prezentat următor proiect de rezoluție: „Camera franceză se simte fericită, că poate să se exprime sinceră deplina sale simpatie față de presidentul republicii Transvaalului cu prilegiul vizitei acestuia în Franța.” — Proiectul a fost primit în unanimitate.

Cu data de 24 Noembrie agenții „Reuter” i-se raportează din Edenburg:

„Generalul Dewett ține ocupat Dewettsdorp-ul, ceea-ce se privește un somn, că dînsul vrea să străbată Capland, pentru-ca să-și întregască pe. Din pricina aceasta Englezii în puterea lor toate trecătorile pe râul Oranje. Fără de sporirea cavaleriei Englezii țin eschisă posibilitatea, a'l pute prinde pe Dewett.”

În 23 Noembrie Englezii au avut o înverșunată cu Buri lângă Tigerkloof, dintre Englezi au căzut câți va morși, și cari și un oficer, și au fost greu răniți oameni, între cari și un major.

Cu data de 28 Noembrie lordul Roberts raportează din Johannesburg:

Dewettsdorp ul. care în 21 Noembrie a fost asediat de Buri. în 24 a fost să capituleze. Amănunte n'au sosit încă.

Citiți

„Vatra părăsită”

de

Iovan Slavici.

Cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

Se poate comanda la administrația „Tribunei Poporului”, Arad.

Prețul unui exemplar 75 cr.

Din jurnalul unui călător siberian.

(Continuare.)

Urutul roților mă împedecă de-a auzi ce se petrecea în tufș. Când ajunserăm la locul, unde mai înainte văzusem mișcând niște ființe, „Ucigașul” se opri.

Era o tăcere desăvârșită, numai de parte de drum în partea dinspre vârful stâncii se mișca frunzișul și se auzia pritul unor crengi rupte. Se vede că pe acolo își făceau drum niște oameni. Cel dinainte părea grăbit.

— Kostiușca, mișelul, fuge înaintea tuturor — zise „Ucigașul”, trăgând cu urechea la șgomot. — Ei, unul tot a mai rămas în urmă!

În clipa asta se ridică în tufș, foarte aproape de noi, un chip de om înalt și dispăru, par'că rușinat, în desișul pădurei pe urmele celor dinainte. Acuma se auzia lămurit în patru locuri șgomotul unor oameni, cari se depărtau de drum.

„Ucigașul” se apropiă liniștit de caii săi, așeză hamurile și se îndreptă spre capră.

Deodată licăriți sub „Degetul dracului” pe o eșitură de stâncă, o flacăară mică și o detunătură de pușcă resună, umplând

cu ecoul său văzduhul întreg. Nu nimerise.

„Ucigașul” alergă întâiu, ca o fiară infuriată, spre stâncă, se opri însă deodată la jumătatea drumului.

— Ascultă, Kostică! — strigă el cu glasul puternic, iritat. — Nu-ți face de cap, te sfătuesc prietenește! Dacă mi ai calicic acuma vr'o vită nevinovată, apoi e val de tine! Du-te unde vrei, eu tot te găsescl. Nu trage, boierule! — zise el posomorit cătră mine.

— Păzește-te și tu „Ucigașule”! — auzilu de pe stâncă un glas înăbușit în chip ciudat, par'că glasul prefăcut al lui Kostiușca. — Ce te bagi tu în daraverile altora?

Cel care vorbea, par'că se temea să nu fie cunoscut de acela, către care vorbea.

— Nu mai amenințați, măria voastră! — răspunde cu dispreț birjarul. — Zău! nu sunteți de temut; sunteți niște paseri de pradă păcătoase!

După câte-va minute, văgăuna și cu „Degetul dracului” rămaseră în urma noastră. Ajunseserăm cu bine la drumul deschis.

3. „Ucigașul”.

Făcuserăm vre-o patru verste în tăcere adâncă.

Mă gândiam la toate câte se petrecuseră, pe când birjarul când trăgea din hă-

țuri, când le dădea drumul, după-cum voia să fie mersul cailor. În sfârșit eu început:

— Multămes. prietene! De n'ai fi fost tu, era rău de mine. Multămes, prietene!

— N'ai pentru ce!

— Cum, n'am pentru ce? M'ai scăpat din ghiarele unei bande sălbatică.

— Da, bandă sălbatică și păgână este într'adevăr.

— H cunoști?

— Pe Kostiușca îl cunosc, — cine nu-l cunoaște! Și pe negustor l'am mai văzut. Dar pe acela, care mi-a eșit înainte, nu l'am mai întâlnit. Ia-te uită D-ta! avea, par'că încredere în Kostiușca și s'a ținut bine. O nu, Kostiușca nu-l de felul ăsta!

„Totdeauna cel dințaiu, când e vorba de fugit, ăsta era însă îndrăzneț”.

Tăcu.

— Nu, ăsta nu era cu dinșii mai înainte, — zise el încet și clătănând din cap. Kostiușca trebuie să l fi ademenit de unde va. Fiară a mirosit prada — blăstămații!

— Pentru ce se tem de tine?

Birjarul zîmbi.

— Pentru ce se tem? Am făcut odată pe unul de al lor să muște țărina cu dinții.

El opri caii și întorcându-se pe capră, zise:

— Uite colo plaiul acela — de aici se vede încă... Privește, privește! Acolo, chiar

pe locul acela, în scobitură, acolo am văzut un om.

Mi se păru că glasul tremura cătră zise vorbele acestea și mi se mai păru că cetesc în ochii, cari luciau slab la lumină născândă a zorilor, expresia unei jăli adânc.

Trăsura stătea pe vârful unui drum. Drumul meu ducea către asfințit. Dinapă noastră, în zarea mai luminoasă a răsăritului, se ridică mormanul de munți stâncos, acoperiți cu păduri; stâncă floreasă cătră țintă în sus, ca un deget ridicat — părea aproape de tot.

Aici, în vârful dealului ne bătea un vânt recoros de dimineață. Căi înghesuau de frig, forăiau și băteau din picioare. Căi dela hlube voia să pornească, dar dintr'o trăsătură de mână vizitiul opri caii; el însuși se uita cu luare aminte înspre plai.

Pe urmă se întoarse deodată, apăsă mai cu putere hăturile, se ridică în picioare pe capră și fuera; — caii se așternură drumului și ne duseră ca o vijelie la vale.

Era o fugă nebună. Căi ciulau urechile și zburau par'că îngroziți de moarte, ear vizitiul îi gonja mereu la fugă mai iute, mai turbată... zbură pământul sub roțile copacii, tufele și țărinea par'că rămăneră cosite în urma noastră.

După: Vladimir Korolenko.

(Va urma).

Noutăți

Arad 1 Decembrie n. 1900.

Regalitatea Sa Monarhul va sta încă în țară până la 10 Decembrie n., când va pleca la Viena.

Consistorul mitropolitan intrunit în 26 Noembrie n., la Sibiu, în ședință extraordinară, spre a executa convingerile congresului ținut în anul acesta, la 27 Noembrie n. și-a terminat lucrările. S-au prezentat următorii asesori: Constantin Ștefănescu de Sibiu; Archimandritul Filaret, archimandritul Augustin Hamsea, protopresbiterii: Mihail Popoviciu, Constantin Popoviciu, Dr. George Popoviciu, Ioan Droc. Din asesorii locuitori în Sibiu au fost: Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan Papiu, Zăbala Boiu, Nicolau Ivan, Mateiu Voileanu, iar mirean Parteniu Cosma. Au depus candidatură asesorii nou-aleși: archimandritul Augustin Hamsea, protopresbiterul Nicolau Popoviciu și asesorul mirean Parteniu Cosma.

Sărbărea Vörösmarty. Azi și mâine, în ziua incidentului unuia veac de la nașterea lui Vörösmarty Mihály, unul din cei mai mari poezii ai maghiarilor, lumea literară și științifică și politică maghiară aranjează mari sărbători jubilară naționale la Regală (Székesfehérvár), locul, unde s-a născut și este înmormântat poetul. La sărbătoare aceasta vor fi reprezentate toate operele maghiare din țară prin delegații. Vor fi de față membrii guvernului în frunte cu primul ministru, numeroși deputați, membrii academiei de științe, membrii tuturor societăților culturale naționale maghiare etc. etc. — Va fi mare însuflețirea patriotică la această sărbătoare cărei maghiarii îi pun, ca puțino alte neamuri, în sufletul bărbatilor lor mari.

Cum se păcănesc patrioții. Din Kecskés se anunță un caz pe cât de caracteristic pe atât de revoltător. Un ofițer, din regiment de acolo, anume Vezér Gyula, de ani mulți era aplicat în slujba grasă, la carabinierii prin astatul său de maturitate (ba și de creștere). Era chiar să fie tocmăscuț acum în țară la tistie mai înaltă. A fost însă deodată mai marilor, și directorul postei, cerându-l lucrul și convingându-se, că în adeverință Vezér prin mieșie a ajuns la o înaltă funcție, — l-a amovat din post. — Eată cum ajung patrioții la domnie, și câte vor să facă asemenea casuri! Presa patriotică și grozav indignată, nu de mică măsură a început să se lupte, ei de „cutezanță” de la ministerul.

Earna vine. De câte va zile în Ungaria, pe la Eperjes, Cașovia, Barfa, etc., se vede neîntreput. Drumurile sunt troienite și omete.

Ajutoare de stat sîstate. Seminarul de stat de băieți din Oradea mare, fundat de împăratul și regele Leopold, primia un ajutor de 2000 coroane; tot atîta primia și seminarul de preoți deficienți. „Tribuna” află, că guvernul a sîstat acest ajutor.

Să fim înțeleși. În numărul nostru de azi s-a afirmat că dl Dr. Stefan Csicsó a oferit documentele de suspendare ale părintelui Moise Bocșan în traducere maghiară foilor ungurești. „Aradi Közlöny” de astăzi zice că este un om de al consistorului știe de suspendarea părintelui Bocșan. Vorba e însă că omul consistorului a fost numai să rectifice insultele apărute în „Aradi Közlöny” și atunci s'a spus că dl Dr. Stefan C. Pop a oferit și documentele ear; alt domn a fost pe dl Dr. Stefan C. Pop confesându-se acasă la părintele Bocșan cu rețineri dela „Aradi Közlöny” și „Arad és Vidéke”. Precum ca să se știe.

Revista Politică, care înainte cu nouă luni a apărut la Sibiu (Bucovina) apoi a continuat la Cernăuți va apărea din nou în redacțiunea dlui avocat Matei Lupu, urmându-se numai de politica Românilor din Bucovina.

Din școala Teodorini. „Ap. Naț.” scrie: „În seara s'a dat la Teatrul Național cu ilustra și marea artistă Elena Teodorini, „Cavaleria Rusticană”, op. ra în trei acte (de tablouri) de Pietro Mascagni și „Na-

vareza”, episod lirico-eroic, în 2 acte de J. Massenet.

Sala era ticsită de lume cu toate că prețurile au fost urcate.

Lumea noastră cuită și aleasă a ținut să asculte din nou pe celebra noastră compatriotă.

Era o atmosferă caldă și plină de entuziasm.

În „Cavaleria Rusticană” dna Teodorini a avut scene de un dramatism liric atât de puternic, că a înmărmurit auditorul, care a chemat-o la rampă de 4—5 ori în strigăte entusiaste.

Trupa noastră lirică a secundat pe marea artistă într'un chip satisfăcător.

Corurile și orchestra au mers bine și cu mai multă siguranță.

În special „Intermezzo Simphonico” a fost executat cu multă culoare. A fost bizat.

În „Navareza”, puterea geniului artistic al dnei Teodorini ni-a rădădit firea. Jocul de scenă extraordinar al marelui artiste, cu deosebire în ultimele scene când inebunește, ni-a inspirat groază. Publicul i-a făcut cu drept cuvânt calde ovațiuni, rechemându-o de vre-o zece ori.

Ne scosese din minți și ne aprinsese flacăra orgoliului nostru național și artistic.

Și cu această ocazie artiștii noștri lirici în genere au secundat bine astrul artelor noastre.

În special Intermezzo, executat de orchestră pe timpul când soldații dorm, e de o rafinerie orchestrală uimitoare.

Wie hăjszt?! Șovinistul kossuthist o reo maghiar „Arad és Vidéke”, nu va fi știind nici el singur de ce, — în numărul din 29 Noembrie n. sub titlul „Tine minte” („Cine minte”), publică următoarele omoruri ovreo-patriotice:

„Ca și când seria ar fi în cartea sorții, ca bogatele familii Reisinger și Miskovics din comuna Léptod să se pustiască una pe alta. D'abia trece câte-un an, ca în vre-una sau alta dintre aceste familii să nu se întemple moarte silnică și asta totdeauna o pricinuiește familia dejmănoasă. Înainte cu câțiva ani se surau de moarte, și sfârșitul a fost, că Reisinger a ucis împușcând pe capul familiei Miskovics Reisinger se fi înecă în temniță când membrul familiei lui au atacat pe o cumnată a lui Miskovics, omorîndu-o în drumul de țeară. Nu mult după asta Reisinger a eșit frânt din temniță și atunci el a fost ucis de membrul familiei Miskovics. După asta a venit apoi rîndul Reisinger-ilor, ca să ceară socoteală dela dușmanii lor. Pentru sîngele tatălui său Reisinger József s'a pus în hără cu Miskovics István. Cea mai scurtă a tras o tinăru Miskovics, în vîrstă de 24 ani, pe care Reisinger l'a străpuns în inimă cu un cuțit și tinăru ucigaș a fost înfundat în temniță”.

Așa o fi, cum spui, jupâne; dar' ce are a face titlul „Cine minte” cu aceste omoruri ovreo-patriotice din foaia perciunată? — Wie hăjszt?!

Bulgarii osăndiți. Cetim în „Le Temps”: Capil comitetului revoluționar macedonean din Bulgaria, nu par spăriați de judecata din București, care i-a condamnat — în contumac — la muncă silnică.

Ei cred, că guvernul bulgar nu-l va traduce înaintea justiției, deoarece ce nu se va găsi un juriu care să-l judece.

Se zice că agentul diplomatic al Rusiei ar fi chemat acum de curînd pe Sarajoff la el și i-ar fi spus, că țarul vrea pace mai înainte de toate, că el va sprigini pe prințul Ferdinand și în nici un chip pe comitetul macedonean în pretențiunile sale în Macedonia.

Soldații anarhiști. O depeșă din Brușella anunță, că zilele trecute au fost deținuți acolo 20 soldați, cari erau membri ai unei societăți secrete anarhiste. Ei aveau de gând să asasineze în curînd pe prințul Ferdinand și pe un preot; n'au reușit însă cu planul lor infernal, fiindcă au fost tradați de un tovarăș al lor.

Moartea țarului — ar fi o mare lovitură pentru Rusia. — Țarul n'are copii de parte bărbătească, iar cele trei fiice, pe cari le are, n'au drept la moștenirea tronului și în cazul unei catastrofe, tronul ar reveni fratelui său, marele duce Mihail, presupunându-se firește, că împărăteasa, care e în stare interesantă, n'ar da naștere unui băiat. Dar chiar dacă țarevna ar da naștere unui băiat, ar urma o lungă regnență. Așa, se pare că și țarul s'a gândit la aceasta, fiindcă a dispus dinainte asupra re-

genței și a tutoratului. În privința aceasta legile de casă a familiei domnitoare rusești dau țarului teren liber de a dispune după voință.

Interesant e a se ști câte ceva din viața lui familiară.

Reședința din Crimeea a Suveranilor Rusiei se află a o depărtare cam de o jumătate de oră de Yalta. Palatul țarului nu este de construcție pompoasă, ci o clădire joasă și întinsă, care în parte se ascunde în verdeață. Din sala cea mare de recepțiune niște scări pitorești conduc în jos. Actualmente nimeni n'are voie să se apropie fără un pașaport special, care se eliberează foarte cu greu. Soldații înarmați păzesc din toate părțile palatul imperial; peste tot locul se află agenți secreți de poliție.

Sunt două palate în Livadia: palatul cel mare, în care residează acum Suveranul Rusiei, și palatul cel mic din fund. Cel dintău este tocmai atât de mare, încât poate cuprinde familia țarului. Suita locuiește în vilele dimprejur. Micul palat este închis.

Țarul duce o intimă viață familiară. După ce copiii sunt duși la culcare, sau când se scoală dimineața, țarul și țarevna tot deună stau ca să-l sărute.

Țarul lucrează de dimineața și până la amiază, când dejunază și apoi ia dispozițiunile ca să facă după amiază.

Aproape în fiecare după-amiază se fac excursiuni călare, deoarece ce împărăteasa călărește bucuros și bine. În astfel de zile stau la scară vre-o 20 de cai de rasă caucazică, destinați pentru țarul, țarevna, pentru marii duci și marile ducese.

Krüger în Germania. Se telegrafează din Berlin: Președintele Krüger e așteptat în Berlin pe la începutul lunii curente. S'a format deja un comitet de recepțiune. El va fi compus nu numai din personalități politice, ci și din scriitori și artiști de valoare.

Numerosii germani expulsați din Transvaal și cetățenii de al republicii sud-africane trăitori în Berlin s'au grupat în același gând de-a participa la primirea călduroasă ce se va face președintelui Krüger.

Drumul lui Krüger. Cu data de 29 Noembrie se telegrafează din Paris, că președintele Krüger pleacă de-acolo azi, 1 Decembrie n., la Colonia, unde va sta mâine, Dumineca întregă. Luni va pleca apoi peste Magdeburg la Berlin, unde va sosi Marți înainte de amiază.

Caracterul Buralui. Istoria de mai jos, publicată în toate foile, e o plastică dovadă despre caracterul firm și statornicia tare a neamului bur. Comandantul englez, însărcinat cu paza Burilor prizonieri în insula Sfta Elena, a încunștințat zilele trecute pe prizonierii burli cari au familii, că vor fi liberați acasă la vetrele lor, dacă vor înainta o rugare reginei engleze, promițînd că-l vor fi supuși credincioși. Rugarea se și făcuse deja și nu mai lipsiau decât iscăiturile celor ca s'ar doră acasă. Vestea despre această mișcare însă ajunsese și la urechile fostului comandant bur Wolmarant, în vîrstă de 80 ani, tot prizonier și el, care pe toți prizonierii prin o vorbire înflăcărată l'a conjurat, să nu iscălească nici unul asemenea rugare, căci asta ar fi o rușine mare pentru compatrioții lor, cari se răboiesc încă în contra dușmanului.

Dacă însă — a zis veteranul luptător prizonier — totuși s'ar găsi cineva, care să iscălească rugarea, pe acela l'aș ucide cu mîna mea proprie”. Cuvintele lui Wolmarant au avut mare efect și au turnat nouă putere în prizonierii burli, așa că nici vorbă nu mai e de trimiterea pomenitiei rugări.

Prizonierii burli pe insula St.-Elena. Rar șosește știri despre soarta amară, ce o duc prizonierii burli pe insula St.-Elena. Pricina este, că Englezii grijesc strict, ca cei osăndiți să nu poată scrie nimic, ce n'ar fi pe placul Englezilor. Uneori însă totuși succede, ca vr'unul din prizonieri să trimită la ai săi vești autentice despre traiul, ce-l au în robia engleză. O scrisoare de felul ac sta a trimis decurînd un ofițer german, care, luptînd în rîndurile Burilor, a căzut în captivitate. Eată între altele, ce scrie el: „Am ajuns în captivitate după luptele purtate în jur de Mafeking. Ne-au transportat aici de pe câmpul de luptă și în cele dintău patru zile nu ni-au dat nimic de mâncare. În cele două săptămâni, ce au urmat, am căpătat 14 funt cărnaț pregătit din carne de cal, puțino cafea și o bucată de pâine. Firește, noi am protestat în contra acestui tratament și între altele i am scris și coman-

dantului suprem Roberts, plîngîndu-ne, că Baden-Powell ni-a promis, că vom căpăta hrană ca ori care soldat englez. Abia dacă află cuvinte potrivite pentru a caracteriza purtarea extraordinară de dură a Englezilor față cu noi. Ei au tratat cu prizonierii în mod, ce nu se poate descrie, mai ales cu răniți. Nici vorbă de îngrijire, ba nenorociri de ei trebuiau să-și cumpere chiar și pâine. Așa se pare, că la Englezi e sistem de a tracta cu răniți întocmai ca și cu animalele. Despre asta s'ar pute scrie volumuri întregi. Tabăra noastră este închisă cu sîrmă. Tot la 20 metri au pus câte o sentinelă. Aceșora li-s'a ordonat, ca, dacă vr'un prizonier se apropie mai mult de 6 pași de sîrmă, să-l împuște. Despre ordinul acesta însă prizonierii n'au fost încunștințaji. Nu de mult un Bur de vr'o 15 ani s'a apropiat de sîrmă, ca să caute niște lemne. Sentinela a apucat arma și l'a împușcat pe loc. Burul s'au amărît grozav de această bestialitate...

Lucruri misterioase. „Budapesti Hir-lap” primește dela farmacia Hegedüs János din Szilvás niște comunicări interesante. Zice, că el, notarul, învățătorul și mai mulți oameni au fost martorii unui cas misterios petrecut în comună. În casa economului Ștefan Varró, Dumineca trecută toate obiectele au început să se miște, din cauze necunoscute. Ziua și noaptea zboară prin c să bucăți de lemn, cuie de fier, papuci, ceapă și alte lucruri, scaunele cad la pămînt, făcînd închină-șuri și mobilele se mișcă dela loc. Miercuri seara, de pildă, o bucată de lemn, o ceapă și un cuiu au sburat timp de-o oră. Casul misterios a fost anunțat autorităților. Gendarmii au ținut în diferite rînduri inspecție, dar' de geaba, căci n'au dat nici ei de isvorul acestui misteriu...

Pește uscat se află de vînzare în casa din strada principală Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi. Peștele e uscat, bun și sănătos, și fiind cumpărat de vînzător ocașional cu preț ieftin, se și vinde cu preț foarte scăzut.

Noroc mare a avut alaltă-eri contele Starzensky, șeful districtului Podgorze din Galiția. Când se întorcea adică acasă, cineva trase cu pistolul asupra lui, rîndindu-i puțino urechea. Contele scoase atunci și el revolverul și trase asupra atentatorului, care se ascunsesse însă după un pom; pe d'asupra mai era și seară, pe întineric. După ce contele trase două focuri, atentatorul a sărit asupra lui și lovi cu un stilet drept în pieptul contelui. Stiletul nu pătrunse însă, deoarece ce se împedica de tabachiera contelui, care salvă astfel o viață.

Poșta Redacției. G. Abrudan, Inv. Tauș. Am răspuns îndată în poșta redacției. P. P. în Pesac. Acea domnișoară nu mai e disponibilă de a merge ca guvernantă. Bine ai scris în ungurește acea numire.

Ultime știri. Salisbury despre Burli.

Londra, 30 Noembrie. Ziarul „Westminster Gazette” este informat, că lordul Salisbury n'a notificat puterilor anexarea republicilor sud-africane pentru cauza, că în timpul din urmă earășii apar la suprafața marii trupe de Burli, cari nu mai sunt guerile, ci trupe bine organizate și conduc în regulă și cari țin regulile de războiu în modul obișnuit. Dar' nu s'a arătat dorită notificarea anexării, și pentru faptul, că în urma anexării, Englitera ar fi silită să poarte grije de apărarea personală și a averii străinilor, cari trăiesc în Transvaal, ceea ce în urma activității de-acum a Burilor ar fi peste putință.

După știrea ziarului „Daily Telegraph”, lordul Kitchener azi, în 30 Noembrie, primește comanda supremă asupra trupelor engleze din Africa-sudică.

Dușmanii republicii franceze. Paris, 30 Noembrie. Fostul ministru-president Brisson, la un banchet al ligei republicane a rostit o vorbire îndeeșebî în contra congregațiilor franceze. „Ordinurile călugărești — a zis, — în timpul din urmă sunt dușmanii vecinici ai eluțărilor marelui revoluționi. Trebuie să încercăm toate, pentru ca să înfrîngem activitatea păcătoasă pentru țeară”.

Editor: Aurel Popovici Barcianu. Red. răspuns: Ioan Russu Șirianu.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	Cor. 20.—
Pe 1/2 an	10.—
Pe 1/4 an	5.—
Pe o lună	2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an	franci 40—
--------------------	------------

NUMERII DE DUMINECA

sunt fi abonati deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o înținare de 8 pagine, cele 4 pagine albe de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonenti sunt rugati sa grabi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anuntit pentru un timp, care incepe cu prima și se termina cu ultima luni.

Este in interesul dlor abonenti, ca adresele sa fie insemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonenti vechi sunt rugati a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

Se caută soție

din partea unui om fără familie cu un venit sigur de Cor. 2400. pe an. Se cere dela femeie ca si ea se aibă un venit anual cam de 5—600 Cor. Doritoarele să se adreseze la „Bunavoință“ în Galșa Șiria (Világos.) Postrestante.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:

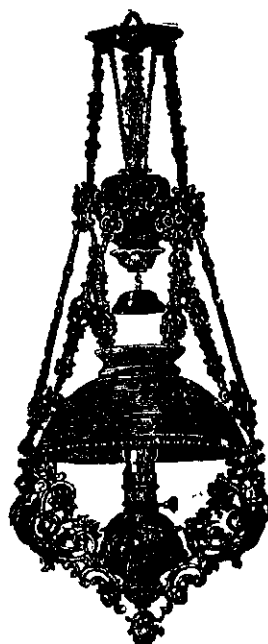
Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Ori-ce tipărituri.
Invitări la nunta,	Anunțuri funebrele, etc.	

Cele mai moderate prețuri!

Szabó Albert

prăvălie de sticlărie, lampe, serviciuri de porțelan și de bucatărie.

ARAD. Strada Atzél-Péter Nr. 1. ARAD.
vis-à-vis cu intrarea principală în teatru.

Lampe atornate și cu picior, stiluri electrice și pentru gaz.

Obiecte și tacămuri de alpaca și de alpaca-argint.

Vase de tinichea pentru fert, smălțuite.

Obiecte de lăcă și decorații de pereți de majolica.

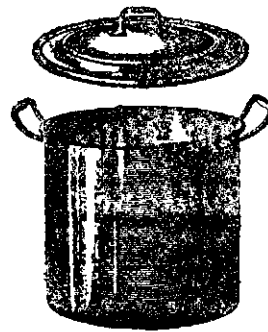
Efecte de sticlă și de porțelan.

Mare asortiment de oglinzi de toaletă, de aplicat pe perete sau pe masă.

Singurul represent. al fabricii de electricitate Ganz și Comp.

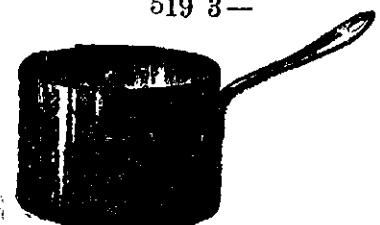
Serviciuri de cafea, Mocca, și pentru ceaiu, dela 3 fl. 60 cr. în sus. — Serviciuri de masă de cel mai fin porțelan de Karlsbad și din fayence, dela 10 fl. în sus. — Efecte de casă și de bucatărie. — Rame pentru oglinzi și tablouri, în mai mult de 150 modele. — Lucrări de sticlărie se primesc în prețuri modeste.

Instalări pentru mirese, dela cele mai simple până la cele mai pompoase 519 3—

Comande din provinciile se execută punctual.

Cataloage ilustrate se trimit la cerere gratuit și francate.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrata cu charți geografice — — — — —	—	70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	—	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	—	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	—	80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	—	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	—	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	—	2,50 „
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbu. Prețul Resboiului „	1,20 „	„
Prețul „Coroanei“ — — — — —	—	1,60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu, a nasc. Truția — — — — —	—	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vanou, — — — — —	—	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	—	3,60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	—	1,60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	—	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	—	1,50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorițele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	—	1,20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricosne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fiecare op 10 fleri spese postale.